FAN VA TA’LIM YANGILIKLARI
ILMIY-METODIK JURNAL
ISSN 3093-8694 ◆ saen.uz
2026-yil
11(1)-son

UDK: 373.3:37.017.4:94(575.1)

Usmonov Saloxiddin Dushan o‘g‘li,
Samarqand davlat pedagogika instituti Urgut fakulteti
“Pedagogika va tillarni o‘qitish” kafedrasi o‘qituvchisi

Sayfullayeva Parvina,
Samarqand davlat pedagogika instituti Urgut fakulteti
boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabasi

O‘ZBEKISTON TARIXIDAGI BUYUK SIYMOLAR TIMSOLIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda O‘zbekiston tarixidagi buyuk siymolar hayoti va ma’naviy merosidan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari hamda metodik asoslari yoritilgan. Xususan, Amir Temur, Alisher Navoiy, Jaloliddin Manguberdi va Zahiriddin Muhammad Bobur kabi tarixiy shaxslarning hayoti, faoliyati va ibratli fazilatlarini ta’lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o‘quvchilarda milliy g‘urur, tarixiy xotira, Vatanga muhabbat va milliy o‘zlikni anglash tuyg‘ularini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, tarixiy materiallardan foydalanishda interaktiv ta’lim metodlari, rolli o‘yinlar, multimedia vositalari, ijodiy topshiriqlar va fanlararo integratsiyaning ahamiyati ochib berilgan. Tarixiy merosni o‘quvchilarning yosh va individual xususiyatlariga mos ravishda o‘rgatish, tarixiy voqealarni hayotiy vaziyatlar bilan bog‘lash hamda o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga yo‘naltirishning pedagogik ahamiyati asoslangan. Maqolada boshlang‘ich ta’lim jarayonida vatanparvarlik tarbiyasini samarali tashkil etishga doir metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: vatanparvarlik tarbiyasi, boshlang‘ich ta’lim, buyuk tarixiy siymolar, milliy qadriyatlar, tarixiy meros, milliy g‘urur, tarixiy xotira, ma’naviy-axloqiy tarbiya, fanlararo integratsiya, interaktiv metodlar.

ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ДУХЕ ПАТРИОТИЗМА НА ПРИМЕРЕ ВЕЛИКИХ ЛИЧНОСТЕЙ ИСТОРИИ УЗБЕКИСТАНА

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогические возможности и методические основы использования жизни и духовного наследия великих личностей истории Узбекистана в воспитании учащихся начальных классов в духе патриотизма. Особое внимание уделяется вопросам формирования национальной гордости, исторической памяти, любви к Родине и осознания национальной идентичности посредством изучения жизни, деятельности и нравственных качеств таких исторических личностей, как Амир Темур, Алишер Навои, Джалалиддин Мангуберди и Захириддин Мухаммад Бабур. Раскрывается значение интерактивных методов обучения, ролевых игр, мультимедийных средств, творческих заданий и межпредметной интеграции при использовании исторических материалов в образовательном процессе. Обосновывается педагогическая значимость изучения исторического наследия с учетом возрастных и индивидуальных особенностей

учащихся, связи исторических событий с жизненными ситуациями и развития самостоятельного мышления. В статье также представлены методические рекомендации по эффективной организации патриотического воспитания в системе начального образования.

Ключевые слова: патриотическое воспитание, начальное образование, великие исторические личности, национальные ценности, историческое наследие, национальная гордость, историческая память, духовно-нравственное воспитание, межпредметная интеграция, интерактивные методы.

EDUCATING PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN THE SPIRIT OF PATRIOTISM THROUGH THE EXAMPLES OF GREAT HISTORICAL FIGURES OF UZBEKISTAN

Abstract. This article examines the pedagogical opportunities and methodological foundations of using the lives and spiritual heritage of great historical figures of Uzbekistan to cultivate patriotism among primary school students. Particular attention is paid to developing national pride, historical awareness, love for the homeland, and national identity through the study of the lives, activities, and exemplary qualities of such historical figures as Amir Temur, Alisher Navoi, Jalaliddin Manguberdi, and Zahiriddin Muhammad Babur. The article highlights the importance of interactive teaching methods, role-playing activities, multimedia resources, creative assignments, and interdisciplinary integration in incorporating historical materials into the educational process. It also substantiates the pedagogical value of presenting historical heritage in accordance with students’ age-related and individual characteristics, connecting historical events with real-life situations, and encouraging independent thinking. Furthermore, the article provides methodological recommendations for effectively organizing patriotic education in primary schools.

Keywords: patriotic education, primary education, great historical figures, national values, historical heritage, national pride, historical memory, spiritual and moral education, interdisciplinary integration, interactive teaching methods.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar, tarixiy xotira, vatanparvarlik va milliy g‘urur ruhida tarbiyalash ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki jamiyatning kelajakdagi taraqqiyoti, avvalo, o‘z tarixini biladigan, milliy merosini qadrlaydigan, Vatan ravnaqi uchun mas’uliyatni his etadigan yosh avlodning shakllanishiga bog‘liq. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi bolaning dunyoqarashi, ma’naviy-axloqiy qarashlari va Vatanga bo‘lgan dastlabki munosabati shakllanadigan muhim davrdir. Shu sababli aynan shu bosqichdan boshlab o‘quvchilarda ona yurtga muhabbat, milliy qadriyatlarga hurmat va ajdodlar merosiga daxldorlik tuyg‘ularini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratish zarur.

O‘zbekiston tarixida xalqimizning siyosiy, ijtimoiy, ilmiy va madaniy taraqqiyotiga ulkan hissa qo‘shgan ko‘plab buyuk siymolar mavjud. Amir Temur, Alisher Navoiy, Jaloliddin Manguberdi va Zahiriddin Muhammad Bobur kabi tarixiy shaxslarning hayoti va faoliyati yosh avlod uchun muhim tarbiyaviy manba

bo‘lib xizmat qiladi. Ularning jasorati, ilmga intilishi, bunyodkorligi, insonparvarligi, ijodkorligi va ona yurtga bo‘lgan muhabbati boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ijobiy fazilatlarni shakllantirish uchun keng imkoniyat yaratadi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan Yangi O‘zbekistonni barpo etish g‘oyasida yosh avlodning ma’naviy salohiyati, tarixiy xotirasi va milliy qadriyatlarga sadoqatini mustahkamlash muhim vazifalardan biri sifatida qaraladi [1]. Bu esa ta’lim jarayonida tarixiy merosdan maqsadli va samarali foydalanish zaruratini yanada oshiradi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari tarixiy ma’lumotlarni ko‘pincha aniq obrazlar, qiziqarli voqealar, ko‘rgazmali materiallar va hissiy taassurotlar orqali yaxshi o‘zlashtiradilar. Shu jihatdan tarixiy shaxslarning hayot yo‘li va faoliyatini oddiy tarixiy sanalar yoki ma’lumotlar shaklida emas, balki ularning insoniy fazilatlari, hayotiy tajribasi va jamiyat taraqqiyotiga qo‘shgan hissasi bilan bog‘liq holda yoritish maqsadga muvofiqdir.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi O‘zbekiston tarixidagi buyuk siymolar hayoti va ma’naviy merosidan foydalanish orqali boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida vatanparvarlik, milliy g‘urur va tarixiy xotirani shakllantirishning pedagogik imkoniyatlarini ochib berish hamda ta’lim jarayonida qo‘llash mumkin bo‘lgan samarali metodik yondashuvlarni asoslashdan iborat.

MAVZU BO‘YICHA ADABIYOTLAR TAHLILI

Yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, milliy qadriyatlarni shakllantirish va tarixiy merosdan ta’lim jarayonida foydalanish masalalari pedagogika fanida muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu masalalarning nazariy asoslari pedagogika tarixi, ma’naviy-axloqiy tarbiya, milliy ta’lim va zamonaviy pedagogik texnologiyalarga oid ilmiy manbalarda yoritilgan.

Sh.M. Mirziyoyevning “Yangi O‘zbekiston strategiyasi” asarida jamiyat taraqqiyotida yoshlarning o‘rni, ularning ma’naviy dunyoqarashini rivojlantirish va milliy qadriyatlarni asrab-avaylash masalalariga alohida e’tibor qaratilgan [1]. Ushbu yondashuv yosh avlodni tarixiy xotira va milliy o‘zlikni anglash ruhida tarbiyalashning ijtimoiy ahamiyatini belgilaydi.

M.M. Xayrullayevning uyg‘onish davri mutafakkirlari va ularning ma’naviy merosiga oid qarashlari buyuk ajdodlarimizning ilm-fan, falsafa, madaniyat va tarbiya rivojiga qo‘shgan hissasini o‘rganishda muhim nazariy manba hisoblanadi [2]. Bunday merosdan foydalanish boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning tarixiy bilimlarini kengaytirish va ilm-ma’rifatga qiziqishini rivojlantirish imkonini beradi.

K. Hoshimov va S. Nishonovaning pedagogika tarixiga oid tadqiqotlarida ta’lim-tarbiya jarayonining tarixiy taraqqiyoti, milliy pedagogik qarashlar va ajdodlarimizning tarbiyaviy merosi masalalari yoritilgan [3]. Mazkur ilmiy qarashlar tarixiy siymolar faoliyatini ta’lim jarayoniga kiritishning nazariy asoslarini tushunishga yordam beradi.

J.G‘. Yo‘ldoshevning zamonaviy pedagogik texnologiyalarga oid ishlari ta’lim jarayonida o‘quvchi faolligini oshirish, interaktiv metodlardan foydalanish va o‘qitish samaradorligini ta’minlash masalalarini o‘rganishda muhim ahamiyat kasb etadi [4]. Ushbu yondashuvlar tarixiy mavzularni o‘qitishda rolli o‘yinlar, muammoli vaziyatlar, guruhli ishlar va ijodiy topshiriqlardan foydalanish zaruratini asoslaydi.

S. Hasanovning Alisher Navoiy tarbiyaviy merosiga oid qarashlari buyuk mutafakkir ijodidagi insonparvarlik, ma’rifatparvarlik, odob-axloq va ezgulik g‘oyalarini o‘rganishda ahamiyatlidir [5]. O. To‘rayevning tarixiy shaxslar va vatanparvarlik tarbiyasiga bag‘ishlangan ishlari esa tarixiy siymolar hayotini yosh avlod tarbiyasi bilan bog‘lash imkoniyatlarini yoritadi [6].

Mavjud ilmiy va pedagogik manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, tarixiy merosdan foydalanish o‘quvchilarning nafaqat tarixiy bilimlarini kengaytiradi, balki ularda ma’naviy-axloqiy fazilatlar, milliy o‘zlikni anglash va ijtimoiy mas’uliyatni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, boshlang‘ich ta’limda tarixiy shaxslar obrazini turli fanlar mazmuniga uyg‘unlashtirish va interaktiv metodlar asosida o‘rgatish masalalari yanada tizimli metodik yondashuvni talab etadi.

METODOLOGIYA

Mazkur maqolaning metodologik asosini tarixiylik, tizimlilik, izchillik, uzviylik, yoshga moslik va shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim tamoyillari tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda tarixiy merosdan foydalanishga oid pedagogik va metodik manbalar o‘rganildi hamda ularning mazmuni tahlil qilindi.

Tadqiqotda nazariy tahlil, qiyosiy tahlil, umumlashtirish, pedagogik kuzatish imkoniyatlarini o‘rganish va metodik tavsiyalarni tizimlashtirish usullaridan foydalanildi. Tarixiy siymolar hayoti va faoliyatini o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos holda o‘rgatish, ularning tarbiyaviy imkoniyatlarini aniqlash hamda ta’lim mazmuniga integratsiya qilish yo‘llari ko‘rib chiqildi.

Metodik yondashuvning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, tarixiy shaxslar hayoti va faoliyatiga oid ma’lumotlarni tanlashda ularning ishonchliligi, ilmiy asoslanganligi va boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yosh xususiyatlariga muvofiqligi hisobga olinadi. Ikkinchidan, tarixiy merosni o‘qitish jarayonida hikoya qilish, savol-javob, muammoli vaziyat, rolli o‘yin, guruhli ish va ijodiy topshiriqlar kabi metodlardan foydalanish ko‘zda tutiladi. Uchinchidan, tarixiy materiallarni ona tili, o‘qish savodxonligi, tarbiya, matematika, tasviriy san’at va boshqa fanlar mazmuniga uyg‘unlashtirish orqali fanlararo integratsiya ta’minlanadi.

Mazkur yondashuv tarixiy bilimlarni o‘zlashtirish bilan birga, o‘quvchilarda milliy g‘urur, tarixiy xotira, ona yurtga muhabbat va ijtimoiy mas’uliyat tuyg‘ularini rivojlantirishga yo‘naltirilgan.

NATIJALAR

Tadqiqot doirasida tarixiy siymolar hayoti va faoliyatidan boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda foydalanishning bir necha muhim pedagogik yo‘nalishlari aniqlandi.

Birinchi navbatda, tarixiy shaxslar hayoti va faoliyatini o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos ravishda yoritish muhimligi belgilandi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga tarixiy shaxslarning tug‘ilgan yili, yashagan davri yoki faoliyatiga oid sanalarni yod oldirish bilan cheklanmasdan, ularning hayotiy tajribasi, insoniy fazilatlari, ilmiy va ijodiy merosi hamda jamiyat taraqqiyotiga qo‘shgan hissasini tushunarli hikoyalar orqali yetkazish lozim.

Masalan, Amir Temur faoliyatini o‘rganishda davlat boshqaruvi, tartib-intizom, bunyodkorlik va mas’uliyat masalalariga e’tibor qaratish mumkin. Uning davrida Samarqandning yirik siyosiy va madaniy markaz sifatida rivojlanishi, bunyod etilgan tarixiy obidalar va me’moriy meros haqida ma’lumot berish o‘quvchilarda o‘z yurtining tarixiga qiziqish uyg‘otadi. Bunday mashg‘ulotlar orqali tarixiy obidalarni asrash, jamoat mulkiga ehtiyotkorona munosabatda bo‘lish va yurt ravnaqiga hissa qo‘shish tushunchalari shakllantiriladi.

Alisher Navoiy hayoti va ijodini o‘rganishda uning ona tiliga bo‘lgan hurmati, ilm-ma’rifatga intilishi, insonparvarlik va saxovat g‘oyalariga alohida e’tibor qaratish mumkin. Shoir asarlaridan boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yoshiga mos namunalarni o‘qish, ularning mazmunini tahlil qilish va undagi tarbiyaviy g‘oyalarni hayotiy vaziyatlar bilan bog‘lash bolalarda kitobxonlik madaniyati, nutqiy faollik va ma’naviy qarashlarni rivojlantiradi.

Jaloliddin Manguberdi hayotini o‘rganish orqali jasorat, matonat, qat’iyat va Vatanga sadoqat tushunchalarini shakllantirish mumkin. Bunda uning hayotidagi tarixiy voqealarni bolalarga yoshiga mos va sodda shaklda tushuntirish, jasorat tushunchasini faqat harbiy qahramonlik bilan cheklamasdan, kundalik hayotdagi mas’uliyat, haqiqatgo‘ylik, qiyinchiliklarni yengish va boshqalarga yordam berish kabi fazilatlar bilan bog‘lash maqsadga muvofiqdir.

Zahiriddin Muhammad Bobur hayoti va ijodini o‘rganishda esa ona yurtga muhabbat, tabiatni qadrlash, ijodkorlik, kuzatuvchanlik va ilmga intilish kabi fazilatlarni yoritish mumkin. Xususan, “Boburnoma” asaridagi boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga mos ma’lumotlardan foydalanish ularning adabiy merosga qiziqishini oshiradi. O‘quvchilarga o‘z yashash hududi, tabiat manzaralari yoki tarixiy joylar haqida kichik matnlar yozish topshirig‘ini berish ham samarali metodik usul hisoblanadi.

Tarixiy materiallarni o‘rganishda interaktiv ta’lim texnologiyalaridan foydalanish ham muhim natijalarga erishish imkonini beradi. Jumladan, “Tarixiy shaxs mehmonda”, “Vaqt mashinasi”, “Fazilatlar xaritasi”, “Men tarixiy qahramonga maktub yozaman” kabi metodlar o‘quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, tarixiy ma’lumotlarni mustahkamlash va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

“Tarixiy shaxs mehmonda” metodida bir o‘quvchi tarixiy shaxs rolini, qolgan o‘quvchilar esa suhbatdosh yoki jurnalist rolini bajaradilar. Masalan, Alisher Navoiy bilan suhbat tashkil etilganda o‘quvchilar undan ilm olish, kitobxonlik, insonparvarlik va do‘stlik haqida savollar so‘rashlari mumkin. Bu jarayonda tarixiy shaxs rolini bajarayotgan o‘quvchi oldindan o‘rgangan ma’lumotlariga tayangan holda javob beradi. Mazkur faoliyat bolalarda nutqiy faollik, ijodkorlik va tarixiy bilimlarni amalda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

“Vaqt mashinasi” metodida esa o‘quvchilar tasavvur yordamida muayyan tarixiy davrga sayohat qiladilar. O‘qituvchi tarixiy shaxs yashagan davrga oid suratlar, xaritalar, buyumlar yoki videolavhalarni namoyish etib, o‘quvchilarga muammoli savollar beradi. Masalan, “Agar siz Amir Temur davrida yashaganingizda, yurtingiz ravnaqi uchun qanday ishlarni amalga oshirgan bo‘lardingiz?” kabi savollar o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga va o‘z qarashlarini asoslashga undaydi.

“Fazilatlar xaritasi” metodida esa tarixiy shaxslar faoliyatida namoyon bo‘lgan ijobiy sifatlar aniqlanadi. O‘qituvchi doskaga “vatanparvarlik”, “jasorat”, “ilmga intilish”, “insonparvarlik”, “mehnatsevarlik” va “qat’iyat” kabi tushunchalarni yozadi. O‘quvchilar ushbu fazilatlarni o‘rganilgan tarixiy shaxslar hayoti bilan bog‘laydilar va o‘z fikrlarini izohlaydilar. Natijada tarixiy bilimlar ma’naviy-axloqiy tarbiya bilan uyg‘unlashadi.

Tadqiqotda yana bir muhim yo‘nalish sifatida fanlararo integratsiyaning imkoniyatlari aniqlandi. Tarixiy siymolar hayoti va faoliyatiga oid materiallardan o‘qish savodxonligi, ona tili, tarbiya, matematika, tasviriy san’at va texnologiya mashg‘ulotlarida foydalanish mumkin. Masalan, o‘qish savodxonligi darslarida tarixiy shaxslar haqidagi matnlarni tahlil qilish, ona tili darslarida tarixiy mazmundagi gap va matnlar tuzish, tarbiya mashg‘ulotlarida esa tarixiy shaxslarning insoniy fazilatlarini kundalik hayot bilan bog‘lash mumkin.

Matematika darslarida tarixiy sanalar, kitoblar soni yoki me’moriy obidalar bilan bog‘liq sodda masalalardan foydalanish, tasviriy san’at mashg‘ulotlarida esa tarixiy obidalar va milliy meros namunalarini tasvirlash o‘quvchilarning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Shunday qilib, tarixiy siymolar merosidan tizimli foydalanish boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining tarixiy bilimlarini kengaytirish, milliy qadriyatlarga hurmatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini faollashtirish va vatanparvarlik tarbiyasini ta’lim mazmuni bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi.

MUHOKAMA

O‘zbekiston tarixidagi buyuk siymolar timsolida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi ta’lim jarayonining mazmuni va metodlarini takomillashtirish bilan bevosita bog‘liq. Tarixiy shaxslar hayoti va faoliyatini o‘rganish o‘quvchilarda milliy g‘urur va Vatanga muhabbat

tuyg‘ularini shakllantirish bilan birga, ularning ma’naviy dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va ijtimoiy mas’uliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Biroq tarixiy siymolardan foydalanish jarayonida ularning hayotini faqat qahramonlik yoki ulug‘vorlik bilan bog‘lab tasvirlash yetarli emas. Aksincha, tarixiy shaxslarning faoliyati, yashagan davri, tarixiy sharoiti va merosini ishonchli manbalar asosida, o‘quvchilarning yoshiga mos tarzda yoritish zarur. Bu yondashuv bolalarda tarixiy voqealarni ongli ravishda anglash, tarixiy shaxslar faoliyatiga xolis munosabat bildirish va mustaqil xulosa chiqarish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Tarixiy materiallarni o‘qitishda o‘quvchilarni tayyor xulosalarni qabul qilishga emas, balki fikrlashga, savol berishga va o‘z munosabatini bildirishga yo‘naltirish muhimdir. Masalan, Amir Temurning bunyodkorlik faoliyati orqali yurt ravnaqi uchun mas’uliyat, Alisher Navoiyning ijodi orqali ilm-ma’rifat va insonparvarlik, Jaloliddin Manguberdi hayoti orqali jasorat va matonat, Bobur merosi orqali esa ijodkorlik, kuzatuvchanlik va ona yurtga muhabbat tushunchalarini ochib berish mumkin.

Interaktiv metodlardan foydalanish tarixiy mavzularni o‘quvchilar uchun qiziqarli va tushunarli tashkil etish imkonini beradi. Rolli o‘yinlar, kichik sahna ko‘rinishlari, guruhli taqdimotlar, tarixiy shaxslar nomidan maktub yozish va muammoli savollar ustida ishlash bolalarning ta’lim jarayonidagi ishtirokini faollashtiradi. Ayniqsa, guruhli ishlarda o‘quvchilarning o‘zaro fikr almashishi, birbirini tinglashi va umumiy xulosaga kelishi kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Fanlararo integratsiya ham vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshiruvchi muhim pedagogik vositadir. Tarixiy merosning turli fanlar mazmuniga kiritilishi o‘quvchilarning olgan bilimlarini o‘zaro bog‘lash, ularni amaliy faoliyatda qo‘llash va milliy qadriyatlarni yaxlit holda anglash imkoniyatini yaratadi. Bunda har bir fan o‘zining asosiy didaktik maqsadini saqlab qolishi, tarixiy materiallar esa uning mazmunini boyitishi lozim.

Shuningdek, milliy g‘ururni shakllantirish jarayonida boshqa xalqlarning tarixi va madaniyatiga hurmat bilan munosabatda bo‘lish tamoyiliga ham rioya qilish kerak. O‘z tarixini bilish va ajdodlar merosini qadrlash boshqa xalqlarning madaniy yutuqlarini inkor etish yoki ulardan ustun qo‘yish degani emas. Aksincha, haqiqiy vatanparvarlik o‘z Vataniga sadoqat, uning ravnaqi uchun mas’uliyat va boshqa xalqlarga hurmat bilan munosabatda bo‘lishda namoyon bo‘ladi.

Demak, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish tarixiy bilimlarni berish, ma’naviy-axloqiy tarbiya, interaktiv ta’lim metodlari va fanlararo integratsiyaning o‘zaro uyg‘unligiga asoslanishi kerak.

XULOSA

O‘zbekiston tarixidagi buyuk siymolar hayoti va ma’naviy merosi boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muhim

pedagogik manbalaridan biri hisoblanadi. Amir Temur, Alisher Navoiy, Jaloliddin Manguberdi va Zahiriddin Muhammad Bobur kabi tarixiy shaxslarning faoliyati orqali o‘quvchilarda Vatanga muhabbat, milliy g‘urur, tarixiy xotira, ilmga intilish, jasorat, insonparvarlik va mas’uliyat kabi fazilatlarni rivojlantirish mumkin.

Maqola doirasida olib borilgan nazariy-metodik tahlillar asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

Birinchidan, boshlang‘ich ta’limda tarixiy shaxslar hayoti va faoliyatini o‘quvchilarning yosh hamda individual xususiyatlariga mos holda o‘rgatish muhim ahamiyatga ega. Tarixiy ma’lumotlarni qiziqarli hikoyalar, hayotiy misollar va ko‘rgazmali vositalar yordamida yetkazish ularning mazmunini yaxshiroq anglashga yordam beradi.

Ikkinchidan, tarixiy siymolar merosini o‘rganishda interaktiv metodlar, rolli o‘yinlar, muammoli savollar, ijodiy topshiriqlar va multimedia vositalaridan foydalanish o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi hamda mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Uchinchidan, tarixiy materiallarni o‘qish savodxonligi, ona tili, tarbiya, matematika va tasviriy san’at kabi fanlar mazmuniga integratsiya qilish milliy qadriyatlarni ta’lim jarayonida izchil shakllantirish imkonini beradi.

To‘rtinchidan, vatanparvarlik tarbiyasi tarixiy shaxslarni ulug‘lash bilan cheklanmasdan, ularning hayoti va faoliyatida namoyon bo‘lgan ijobiy fazilatlarni o‘quvchilarning kundalik hayoti bilan bog‘lash orqali amalga oshirilishi lozim.

Beshinchidan, tarixiy merosdan foydalanishda ilmiy ishonchlilik, tarixiy xolislik va boshqa xalqlarning madaniyatiga hurmat tamoyillariga rioya qilish muhim metodik shart hisoblanadi.

Umuman olganda, boshlang‘ich ta’lim jarayonida buyuk tarixiy siymolar merosidan maqsadli va tizimli foydalanish o‘quvchilarning milliy o‘zligini anglashiga, tarixiy xotirasini mustahkamlashga va Vatan ravnaqiga daxldorlik tuyg‘usini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli boshlang‘ich sinf darsliklari va o‘quv qo‘llanmalarida buyuk ajdodlarimizning hayoti, ilmga intilishi, bunyodkorlik faoliyati va ma’naviy merosini yorituvchi yoshga mos materiallarni kengaytirish, shuningdek, ularni interaktiv va integratsiyalashgan mashg‘ulotlar orqali o‘rgatish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev, Sh.M. (2021). Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent: O‘zbekiston. – B. 12–15.
2. Xayrullayev, M.M. (2018). Uyg‘onish davri mutafakkirlari va tarbiya. Toshkent: O‘qituvchi. – B. 45–48.
3. Hoshimov, K., Nishonova, S. (2015). Pedagogika tarixi. Toshkent: Istiqlol. – B. 78–82.
4. Yo‘ldoshev, J.G‘. (2019). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Sharq. – B. 112–115.
5. Hasanov, S. (2020). Alisher Navoiyning tarbiyaviy o‘gitlari. Samarqand: Ilm. – B. 67–70.
6. To‘rayev, O. (2022). Tarixiy shaxslar va vatanparvarlik tarbiyasi. Buxoro: Durdona. – B. 94–98.